

Достъп до официални документи

Наръчник

Проект “Работещи демократични институции”
Главен Директорат “Права на човека”
Съвет на Европа

**Текстът е изготвен от групата специалисти
по достъп до официална информация (DH-S-AC)
на Координационния комитет по правата на
човека (CDDH)**

Access to Official Documents
Guide
Council of Europe

Достъп до официални документи, Наръчник
Издава: Съвет на Европа, Главен Директорат "Права на човека" 2004
Илюстрации: Алфонсо де Салас
Превод от англ. език: Вера Георгиева
Редакция: Екип на "Програма Достъп до Информация"

ISBN 954-9953-33-5

Съдържание

Увод	5
I. Основен принцип	6
II. Въпроси/отговори	7
(а) Какво означава “официален документ”?	7
(б) От кого може да се поиска официален документ?	8
(в) Какво означава “публична институция”?	8
(г) Кои може да поиска достъп до официален документ?	9
(д) Може ли да се каже, че за някои групи хора достъпът до официални документи трябва да е привилегирован?	9
(е) Задължени ли са заявителите да мотивират заявленията си за достъп до официални документи?	10
(ж) Каква е процедурата за искане на достъп до официални документи?	10
(з) Какво съдействие може да се очаква от публичната институция, до която е подадено заявление за достъп до официален документ?	11
(и) Какво трябва да се направи, ако заявителите не са сигурни точно кои документи им трябва?	12
(к) Трябва ли да има достъп до всички официални документи?	12
(л) Кои интереси могат да обосноват ограничения достъп до официални документи?	13
(м) Може ли публичната институция да откаже достъп до официален документ, въпреки че документът по принцип е достъпен?	16
(н) Възможно ли е да се осигури достъп само до част от документа?	17
(о) В какви срокове заявителят трябва да получи отговор на заявлението за достъп?	18
(п) Каква е следващата стъпка, ако публичната институция не разполага с посочения в заявлението документ?	19
(р) Може ли публичната институция да предложи други документи, освен посочените в заявлението?	19
(с) Може ли публичната институция да насочи заявителя към алтернативни източници на търсения документ?	19

(m) Какво означава “лесен достъп”?	19
(y) Може ли заявителят във всички случаи да се запознае с оригиналния документ?	20
(ф) Трябва ли заявителят да очаква във всички случаи да получи копие от документа?	20
(x) Винаги ли е възможно запознаване с документа на място?	21
(ц) Плаща ли се такса за достъпа до официални документи?	21
(ч) Какво може да направи заявителят, ако възникне проблем?	21
(ш) Съществува ли процедура за контрол? Има ли орган, който да следи и контролира достъпа до официални документи?	22

III. Действия, които публичните институции могат да предприемат, за да улеснят достъпа до официални документи 23

1. Да се гарантира правото на достъп до официални документи чрез националното законодателство и ефективно упражняване на практиките	23
2. Широко да се информира обществеността за правото на достъп до официални документи и за начина на неговото упражняване	24
3. Да се гарантира, че служителите в държавната администрация са обучени как да изпълняват задълженията си във връзка с достъпа до официални документи	25
4. Колкото е възможно повече информация да се разпространява и публикува активно, без да се изчаква гражданите да я потърсят	25

ПРИЛОЖЕНИЯ 27

I. Препоръка(2002)2 на Комитета на министрите към държавите членки относно достъпа до официални документи	27
II. Публични институции, компетентни в достъпа до официални документи	33
III. Неправителствени организации (НПО), активни в областта на достъпа до официални документи	37

Увод

Целта на този наръчник е да запознае широката общественост и държавната администрация с принципите, заложените в Препоръка (2002)2, относно достъпа до официални документи (включена в Приложение I на този материал), приета от Комитета на министрите на Съвета на Европа на 21.02.2002 г. и отправена към 45-те държави членки на Съвета.¹

Препоръката посочва принципите, които европейските държави се призовават да ползват като ръководство в законодателната дейност и практиката по отношение на достъпа до официални документи. Това означава, че страните могат свободно да отидат още по-напред и да приемат нормативна уредба за осигуряване на разширен достъп.

Наръчникът се отнася само до официалните документи, съхранявани от публичните институции. Препоръката отправя призив към държавите членки да преценят, от гледна точка на действащото национално законодателство и практика, до каква степен съдържащите се в нея принципи могат да се прилагат и към информацията, съхранявана от законодателната и съдебната власт.

В началото наръчникът представя основния принцип, който се прилага в тази връзка (I). След това се изясняват редица практически въпроси (II) и се посочват действията, които публичните институции могат да предприемат за улесняване на достъпа (III).

Приложенията съдържат полезна информация (текстът на Препоръка (2002)2, списъци на публичните институции и неправителствени организации в областта на достъпа до официални документи). За повече подробности във връзка с Препоръката, може да се предостави Обяснителната записка към Препоръката.²

¹ 45-те държави членки на Съвета на Европа са: Австрия, Азербайджан, Албания, Ангора, Армения, Белгия, Босна и Херцеговина, България, Великобритания, Германия, Грузия, Гърция, Дания, Естония, Ирландия, Исландия, Испания, Италия, Кипър, Латвия, Литва, Лихтенщайн, Люксембург, бивша югославска република Македония, Малта, Молдова, Норвегия, Полша, Португалия, Румъния, Русия, Сан Марино, Словакия, Словения, Сърбия и Черна гора, Турция, Украйна, Унгария, Финландия, Франция, Холандия, Хърватия, Чехия, Швейцария и Швеция.

² Информационен център на Съвета на Европа, адрес: Conseil de l'Europe, 67075 Strasbourg Cedex, France (тел. +33 3 88 41 20 33; факс + 33 3 88 41 27 45; e-mail: infopoint@coe.int). Текстовете могат да се намерят и на следния адрес в Интернет: [http://www.coe.int/T/E/Human_rights/rec\(2002\)2_eng.pdf](http://www.coe.int/T/E/Human_rights/rec(2002)2_eng.pdf). Текстът на български език можете да откриете на http://www.aip-bg.org/eurolaw_bg.htm.

I. Основен принцип

Основният принцип гласи, че трябва да се осигурява широк достъп до официалните документи на основата на равнопоставеност и прилагане на ясни правила, докато отказът на достъп трябва да се разглежда като изключение и да бъде убедително обоснован. Въпросът е не само да се признае свободата на гражданите да имат достъп до информацията, която публичните институции желаят да им предоставят, а по-скоро да се отстоява истинското “право на обществото да знае”. Държавите трябва да гарантират, че всеки може по желание да получи достъп до документите, съхранявани от публичните институции, като се спазват определени правила. Посочената Препоръка (2002)² насърчава държавите членки на Съвета на Европа да признаят това право.

Достъпът до официални документи има голямо значение в демократичното плуралистично общество. Този достъп:

- съдейства за запознаването на гражданите с “обществените дела” и насърчава информираното им участие в процеса на вземане на решения по въпроси от общ интерес, като им дава възможност да формират мнение за състоянието на обществото, в което живеят, и за органите, които ги управляват. Такова гражданско участие е от полза за всички. Един административен орган, поставен в условията на откритост, ще работи значително по-ефективно, ако знае, че резултатите от дейността му могат да бъдат проверени от всекиго и следователно – по-добре разбрани. Той също така осъзнава, че ще носи отговорност за своите действия, ако нещо не е наред;
- може да допринесе за отстраняване на нарушенията от страна на администрацията, твърде често подхранвани от т.нар. “култура на секретност”. Тя трябва да се замени с култура на откритост, която има първостепенно значение за утвърждаване на легитимността на властта като служба в услуга на обществото, за развитието на отношенията на доверие между публичните институции и гражданите и за съблюдаване на почтеността на държавните служители, като предотвратява риска от корупция.

Правото на достъп до официални документи не е абсолютно. Както повечето други права, то се балансира с ограничения, необходими в демократичното общество и пропорционални на целта да се защитят други законни права и интереси, предвидени в закона. Ето защо има поредица от въпроси, чиито отговори са нужни на служителите в държавната администрация и на гражданите, за да си изяснят обстоятелствата, при които могат да предоставят или съответно да получават достъп до документите. Наръчникът се стреми на гаде ясен отговор на тези въпроси.

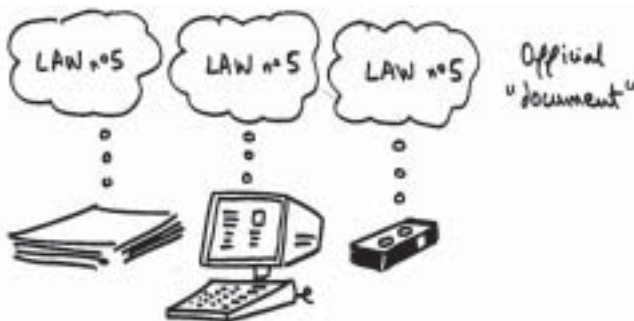
II. Въпроси/отговори

а Какво означава “официален документ”?

Препоръка (2002)2 определя понятието “официални документи” по следния начин: “... всяка информация, която е записана в каквато и да е форма, създадена или получена и съхранявана от публичните институции и която е свързана с публични или административни функции, с изключение на документите в процес на подготовка”.

Наръчникът се отнася единствено до официалните документи, съхранявани от публичните институции. Тук се включват и документите, физически притежавани от частни лица или организации, които действат от името на публичните институции, в резултат на постигнатата договореност между публичната институция и съответното лице или организация. Същото важи за официалните документи, които институцията е предала в публични или частни архиви.

Трябва да се прави ясно разграничение между документите, които публичните институции получават във връзка със служебните си функции, и документите, които представителите на публичните институции получават като частни лица (например писма, адресирани до тях в качеството им на политици или като заемачи постове, извън държавната администрация). Втората категория документи не се включва в определението на понятието “официални документи”.

На практика официалните документи са материален израз на официална информация, която се съхранява от публичните институции върху материален носител. Използваното тук понятие “документ” не се ограничава само до документите на хартиен носител, но също така обхваща звукозаписи, видеозаписи, снимки, съобщения по електронната поща и информация, която се съхранява в електронна форма и може да бъде извлечена, като например бази данни.

б От кого може да се поиска официален документ?

Заявление за достъп може да се подаде до всяка публична институция, която съхранява документа, дори когато тя самата не е източникът. Ако разполага с въпросния документ, публичната институция трябва да разгледа заявлението и да предостави документа на заявителя, като спазва посочените по-долу ограничения. Ако обаче не съхранява документа, тя трябва да се постарее, в рамките на разумното, да насочи заявителя към институцията, която го съхранява.

в Какво означава “публична институция”?

По смисъла на Препоръка (2002)² понятието “публична институция” включва две главни категории:

- правителството и администрацията на национално, регионално и местно равнище. Иначе казано, това са всички държавни органи и техните администрации на национално, регионално и местно равнище. Понятието обхваща общинските съвети и останалите органи на местната власт, полицията, публичните институции в образованието и здравеопазването, както и архивните служби (без да се нарушава прилагането на посpecificчните правила, приети в тази връзка¹). В държавите с федерално устройство органите на подчинение на териториално-административните единици в рамките на федерацията и местните власти също представляват “публични” институции. За разлика от тях обаче законодателните органи и съдебната власт не се включват в понятието;²
- физически и юридически лица, доколкото те изпълняват публични функции или упражняват административни правомощия, съгласно разпоредбите на

¹ В приложение на Препоръка (2000)¹³ на Комитета на министрите на Съвета на Европа към държавите членки относно европейската политика за достъп до архивите.

² Бел. рег. - според българския закон, те са задължени.

националното законодателство. Наистина, законодателството на редица страни предвижда финансиране с обществени средства на физически и юридически лица, за да изпълняват функции, които обичайно са присъщи на административните органи, и те също могат да се включат в понятието “публични институции”.

г *Кой може да поиска достъп до официален документ?*

Всеки има право на достъп до официални документи, без дискриминация по какъвто и да е признак (включително националност). Освен това, заявление за достъп може да се подаде от физическо или юридическо лице (търговско дружество, сдружение и т.н.), както и от група граждани, които не представляват юридическо лице.

г *Може ли да се каже, че за някои групи хора достъпът до официални документи трябва да е привилегирован?*

Не. Основният принцип е равен достъп до официални документи за всички. Не може да се прави разграничение между различните категории заявители – например журналисти, научни работници, адвокати, синдикалисти, частни лица и т.н.

е *Задължени ли са заявителите да мотивират заявленията си за достъп до официални документи?*

Не. Лицето, което подава заявление за достъп до официален документ, няма задължение да посочва причини за заявлението.

ж *Каква е процедурата за искане на достъп до официални документи?*

Всяка държава може свободно да определя процедурата, но целта е формалностите да бъдат сведени до минимум. В някои страни заявленията задължително се подават в писмена форма (писмо, факс, по електронната поща и т.н.). В други държави е възможно някои заявления да бъдат подадени устно (например на място при съответната публична институция или по телефона).

Дори и в страните, където съществува възможност за подаване на устни заявления, за предпочитане е заявленията да се подават в писмена форма, така че да има някакъв запис. Впоследствие това може да се окаже много ценно, особено ако няма отговор на заявлението. Допълнително предимство на заявленията в писмена форма е обстоятелството, че те по-лесно се поддават на статистическа обработка и по такъв начин могат да доведат до публикуването на най-често търсените документи. И най-сетне, трябва да се отбележи, че в някои страни, но не навсякъде, заявителите имат право да поискат достъп анонимно.

3 *Какво съдействие може да се очаква от публичната институция, до която е подадено заявление за достъп до официален документ?*

Водещият принцип е, че публичната институция е създадена, за да служи на обществото и следователно трябва да направи всичко възможно да се съобрази с неговите търсения. За целта институцията трябва да се стреми да работи ефективно и да разглежда заявленията за достъп бързо и в дух на сътрудничество.

Публичната институция при необходимост трябва да помогне на заявителя, в рамките на възможното, да формулира правилно заявлението, да намери търсения документ, да установи компетентния орган и да се насочи към него. Ако заявлението е твърде неясно, институцията трябва поне да убеди заявителя за това и да му даде възможност да го конкретизира. Когато не съхранява търсените документи, публичната институция трябва в рамките на разумното да положи усилия да насочи заявителя към съответния орган.

Публичните институции трябва да проявяват особено внимание към заявителите в най-неравностойно положение: хора с увреждания, възрастни, неграмотни, бездомни, социално слаби, чужденци, които слабо владеят езика или изобщо не го владеят и т.н. Публичните институции имат граница на възможностите, но във всички случаи трябва да се стремят да окажат съдействие. Това не включва задължение да превеждат документите на друг език или да предоставят високоспециализирана (примерно правна) консултация.

и *Какво трябва да се направи, ако заявителите не са сигурни точно кои документи им трябва?*

Ако заявителят не е сигурен какъв точно документ търси, за препоръчване е да събере колкото е възможно повече подробности, преди да се обърне към публичната институция, за да я улесни при намирането на най-подходящия документ – например темата, наименованието на публичната институция, която може да е публикувала документи по тази тема, датата, на която документите евентуално са публикувани и т.н. Публичната институция на свой ред следва да положи разумни усилия, за да помогне на заявителя да ограничи по необходимост полето на търсене и да го улесни при издирването на документа или документите, които могат да имат отношение по темата. Но ако въпреки положените усилия, публичната институция продължава да не може да установи кои официални документи представляват интерес за заявителя, тя няма задължение да продължи търсенето.

к *Трябва ли да има достъп до всички официални документи?*

Не непременно до всички. Достъп до документ може да се откаже, ако разкриването на съдържащата се в него информация ще навреди или може да навреди на защитени интереси, освен ако е налице надделяващ обществен интерес от нейното разкриване.

Публичните институции могат да поставят ограничения за разкриването на информация, само когато те са ясно определени в закона и са необходими в демократичното общество като изключения от правото на достъп, с оглед защитата на определени интереси. Ограниченията трябва да бъдат определени по такъв начин, че да изискват от публичната институция да докаже, че разкриването на информацията би навредило на даден интерес. Законодателната власт във всяка страна следва да прецени как да приложи този принцип, когато определя правната рамка на достъпа до официални документи. В някои случаи законодателната власт може да реши при обсъждането на закона, че вреда настъпва винаги, когато се разкрива информация от определен вид. Тестът за вредата и балансирането на интересите могат да се прилагат към всеки случай поотделно, но може също така да има определени по законодателен път правила – например презумпция за или против тайната или безусловната тайна за изключително чувствителна информация.

Л *Кои интереси могат да обосноват ограничения достъп до официални документи?*

Препоръка (2002)2 изброява десет категории интереси, които биха могли да обосноват ограничения достъп до документи, при условие че ограниченията са изрично посочени в закона, необходими са в демократичното общество и са пропорционални на целта за защита на един или повече от изброените интереси. За всички посочени категории не бива да се забравя, че чувствителният характер на информацията има ограничена продължителност. Следователно ограничаването на достъпа до такива документи трябва да се разглежда за всеки случай поотделно. Ето и категориите:

(1) Национална сигурност, отбрана и международни отношения

Очевидно в такива чувствителни области като националната сигурност, отбраната и международните отношения съществуват документи, които не бива широко да се разпространяват. Обикновено такива документи стават достъпни, след като изтече срокът им на поверителност. Така например, едва ли е вероятно една публична

институцията да приеме да огласи документи, които съдържат планове за разработка на усъвършенствани оръжия. Също така някои държави, в които има региони с висока степен на самостоятелност, биха могли да са заинтересовани и от защитата на кореспонденцията между регионалните власти или – във федералните държави – между федералното правителство и регионалните власти. Възможно е да се приемат разпоредби за ограничаване на достъпа до документи, които се отнасят до държавния глава.

(2) Обществена безопасност

Не е трудно да се разбере защо публичните институции взимат решения за ограничаването на достъпа до документи, съдържащи примерно информация, която би могла да привлече вниманието на обществеността към особено опасен район. По същия начин би било законно да се ограничи достъпа до документи, които подробно описват мерките за сигурност при предстоящи спортни събития или демонстрации, защото той би застрашил ефективното им прилагане. Същото се отнася до документите във връзка със системите за обезопасяване на мостове, тунели и т.н.

(3) Предотвратяване, разследване и наказателно преследване на престъпни деяния

Предоставянето на свободен достъп до такива документи би могло примерно да улесни извършването на дадено престъпление или да попречи по някакъв начин на разследването и така да подпомогне укриването на доказателства или дори на търсени престъпници. По същия начин може да се откаже достъп до документ, който съдържа подробности за прехвърлянето на даден затворник, с цел да се предотвратят опитите на неговите съучастници да го освободят.

(4) Личен живот и други законни частни интереси

Официалните документи могат да съдържат лични данни и друга информация от личния живот под закрилата, примерно, на медицинската тайна. Не бива да се забравя, че член 8 от Европейската конвенция за правата на човека гарантира правото на зачитане на личната сфера и семейния живот. Защитата на тези интереси може да надделее над интереса от разкриването на съответния документ. Трябва обаче да се отбележи, че когато действат в служебното си качество, представителите на публичните институции не попадат в обхвата на това ограничение.

Освен това, достъпът до официални документи не може да нарушава правилата в Конвенцията на Съвета на Европа за защита на лицата при автоматичната обработка на лични данни от 28.01.1981 г.

(ETS No. 108), които се отнасят както до правото на достъп, така и до неговите ограничения, съгласно Конвенцията.⁵

(5) Търговски и други икономически интереси – както частни, така и обществени

Понятието “търговски и други икономически интереси” обхваща “търговската тайна”, която трябва да бъде запазена с оглед на конкуренцията, производствените процеси, търговските стратегии или списъците на клиенти. То може да се отнася и до ограничения достъп до документи, които публичните институции използват при подготовката на колективното трудово договаряне, в което участват. По същия начин ограничението може да се отнася до данните, събирани за статистически цели.

(6) Равнопоставеност на страните в съдебното производство

Целта на това ограничение е да защити равнопоставеността на страните в съдебното производство, за да се гарантира справедлив процес. То може между другото да даде възможност на публичната институция да откаже достъп до собствени документи, ако това би отслабило позициите ѝ в съдебно производство, по което институцията е страна.⁶

(7) Прирога

Ограниченията при разкриването на информация във връзка с природата целят да създадат условия за публичните институции да изпълняват ефективна природозащитна политика. Например, ограничението може да има за цел да предотврати разкриване на данни за местоположението на застрашени растителни и животински видове, за да бъдат по-добре защитени.

(8) Проверки, контрол и надзор от страна на публичните институции

Това ограничение може, например, да защити възможностите на публичните институции ефективно да регулират, проверяват и контролират (при необходимост и чрез формални процедури) други организации или лица, както и собствените вътрешни правила и процедури. Примери в тази връзка са незавършените данъчни проверки или одити, проверките от инспекциите по труда, социалните служби и инспекциите по околната среда.

⁵ Бел. рег. - обнародвана в ДВ, бр. 26 от 21.03.2003г. Също достъпна на http://www.aip-bg.org/lichnidanni/uredba_general.htm

⁶ Това не важи за страните в съдебното дело. Българското законодателство не предвижда такова ограничение.

(9) Икономическата, паричната и валутната политика на държавата

Информацията, във връзка с определени аспекти на икономическата, паричната и валутната политика на държавата, може да бъде предоставена при поискване. Ако, например, планът за обезценяване на националната валута стане известен, преди официалното му обявяване от компетентните органи, полезността на подобна мярка ще намалее значително.

(10) Поверителност на обсъжданията в рамките на дадена публична институция или между държавните органи по време на вътрешната подготовка на въпроса

Това ограничение може да се отнася по-конкретно до разкриването на документи, във връзка с разискванията в правителството. Понятието “въпрос” е достатъчно широко, за да обхване най-разнообразни случаи, с които се занимават публичните институции, т.е. както отделни случаи, така и планиране на политики. Макар и Препоръката да се стреми да насърчи участието на обществеността в процеса на вземане на решения, ограничението цели да предпази и осигури качеството на процеса на взимане на решение.

М

Може ли публичната институция да откаже достъп до официален документ, въпреки че документът по принцип е достъпен?

Да, ако заявлението е видимо несъстоятелно. Така е, примерно, когато заявлението изисква непропорционални усилия за издирване на документите (не поради евентуална липса на организация от страна на публичната институция), когато заявлението е твърде неясно формулирано, когато се отнася до твърде широка тема или когато изисква прекалено голям обем документи.

Освен това заявлението може да бъде отхвърлено, ако е очевидно злонамерено – например, ако е поредното от многобройни заявления, които поради своята честота или обем могат да затруднят нормалното функциониране на публичната институция и видимо цели да постави на изпитание търпението на органите, които отговарят за достъпа до официални документи. Това са явни опити да се затормозява администрацията. Друг възможен пример е ненужното повтаряне на заявленията за достъп до един и същ документ от едно лице.

Въпреки всичко, публичната институция, която отказва достъп до даден документ, трябва да изложи мотивите за отказа, с изключение на редките случаи, когато мотивите биха разкрили информация, подлежаща на посочените по-горе ограничения. Освен това,

когато отказва достъп, публичната институция трябва да уведоми заявителя за възможностите да обжалва решението (вж. по-долу).

Н *Възможно ли е да се осигури достъп само до част от документа?*

Водещият принцип е да се осигури достъп до документа в неговата цялост. Но когато достъпът е ограничен, желателно е публичните институции по възможност да предоставят частичен достъп (примерно, като се заличат частите от документа, които трябва да останат неразкрити), вместо да отказват достъп до целия документ. Поверителните пасажии следва да бъдат заличени. Общото правило обаче е да се показва ясно къде има заличена информация и каква е тя по обем. Например:

- ако документът е на хартиен носител, заличаването може да стане върху копие от него;
- ако оригиналният документ е в електронна форма, може да се предостави нов документ или копие на хартиен носител с ясно указание кои части са заличени, примерно, като се оставят празни места.

По възможност, трябва да се посочи за всяко заличаване кое ограничение е приложено.

Освен това, частичният достъп до документа не бива да се дава по такъв начин, че да разкрива информация, която подлежи на ограничаване.

Също така, може да се откаже достъп, ако частичната версия на поискания документ би била заблуждаваща или безсмислена. И накрая, ако част от съдържащата се в документа информация не може да бъде разкрита, би могло, в зависимост от националното законодателство, да се предостави резюме на документа. В този случай публичната институция следва да запита заявителя дали предпочита частична версия на документа или резюме.

о *В какви срокове заявителят трябва да получи отговор на заявлението за достъп?*

Правилото е: колкото е възможно по-бързо. Публичните институции трябва винаги да уведомяват заявителя дали съхраняват поискания документ и дали са взели решение да предоставят достъп или не. Те в никакъв случай не бива да отказват да отговорят на заявление за достъп до официални документи. Но, по изключение, когато защитата на други законни интереси има превес над правото на достъп, може да се окаже необходимо институцията да не разкрива съществуването на документа. Потвърждението, че даден документ съществува, в определени случаи е равносилно на разкриване на съдържащата се в него информация, чиято поверителност публичната институция желае да запази.

Когато отговорът на заявлението е положителен, достъп до поискания документ трябва да се предостави на заявителя незабавно. Ако въпреки положителния отговор забавянето е неизбежно, публичната институция трябва да уведоми заявителя за това обстоятелство. Максималните срокове за вземане на решение, за уведомяване на заявителя и при положителен отговор – за предоставяне на достъп, трябва да бъдат определени и известни предварително, по възможност в закон. Въпреки че максималният срок е определен, това не означава, че публичните институции трябва да изчакват до края, за да предоставят достъп до поискания документ. Ако могат да разгледат заявлението по-бързо, те трябва да предоставят достъп и преди изтичането на крайния срок.

п *Каква е следващата стъпка, ако публичната институция не разполага с посочения в заявлението документ?*

Публичната институция трябва да насочи заявителя към институцията, която съхранява документа, при условие че знае коя е тя. Въпреки това, институцията, до която е подадено заявлението, не е задължена да установи кой съхранява документа, ако няма знание за това.

р *Може ли публичната институция да предложи други документи, освен посочените в заявлението?*

Разбира се. Институцията може да прецени, че е по-полезно за заявителя да получи достъп до един или повече други документа. След това трябва да го уведоми за своето становище. Заявителят преценява дали желае да получи достъп до другите документи в допълнение към първоначално поискания документ или вместо него.

с *Може ли публичната институция да насочи заявителя към алтернативни източници на търсения документ?*

Да, но при известни условия. Може да се окаже, че документът лесно се намира по друг начин (например по Интернет). В такива случаи публичната институция може да насочи заявителя към алтернативните източници, при условие че те са лесно достъпни за него. Когато, например става дума за достъп по Интернет, не бива да се забравя, че световната мрежа не е еднакво широко разпространена във всички европейски страни. Това обстоятелство трябва да бъде взето под внимание.

т *Какво означава "лесен достъп"?*

Няма общоприето определение. Това, което е достъпно за един човек, не е непременно достъпно за друг. Следователно, дали един документ е лесно достъпен или не, трябва да се преценява във всеки отделен случай, което може да означава и диференциран подход към заявленията (например, ако заявителят е с увреждания, неграмотен, бездомен или живее далеч от институцията,

която съхранява поискания официален документ). Публичните институции трябва да проявяват гъвкавост в рамките на разумното и да реагират според положението на отделните заявителители.

у *Може ли заявителят във всички случаи да се запознае с оригиналния документ?*

Публичната институция трябва да вземе предвид изразеното от заявителя предпочитание, но в някои случаи това се оказва невъзможно. Така например, може да е уместно да се откаже пряк достъп до оригинален документ, ако той е физически уязвим или в лошо състояние, както и при предоставянето на частичен достъп.

ф *Трябва ли заявителят да очаква във всички случаи да получи копие от документа?*

Публичната институция може да има основания да откаже да предостави копие от документа, ако не разполага с технически средства за осигуряване на копие (за звукозаписи, видеозаписи или електронни носители), ако това ще доведе до прекомерни допълнителни разходи или ако съгласно националното законодателство по такъв начин могат да бъдат нарушени права на интелектуална собственост. В този случай е възможно запознаване с документа само на място.

х *Винаги ли е възможно запознаване с документа на място?*

По принцип да. Важно е публичните институции да проявят откритост, като допуснат, по възможност, гражданите в своите сгради и помещения. При запознаването с документа на място обаче могат да възникнат редица пречки, породени, например, от ограниченията на работното време или едновременното желание на няколко души да прегледат един и същ документ. Заявителите трябва да проявяват разбиране към евентуалните затруднения, при условие че публичните институции не злоупотребяват с тях.

ц *Плаща ли се такса за достъпа до официални документи?*

По принцип, запознаването с документа на място трябва да бъде безплатно. По изключение, публичната институция може да поиска от заявителя да заплати такса за покриване на разходите по намирането на поисканите документи, ако търсенето предполага работа с голям обем документи, ако е сложно, изисква продължително време или по друг начин създава голямо натоварване за служителите (не поради липса на организация). Разходите за предоставяне на копие от документа (например, разходите за фотокопиране) също могат да бъдат поети от заявителя.

Таксите трябва да бъдат в разумен размер, близо до минимума, и никога не бива да надхвърлят реалните разходи на публичната институция. Нещо повече, когато извършените разходи са минимални, може да е за предпочитане институцията да се откаже от таксата.

Ограниченията върху размера на таксата, която публичните институции имат право да събират във връзка със законодателството за достъп до официални документи, не трябва да пречат на публичните институции да създават документи за търговски цели и да ги продават на конкурентни цени.

ч *Какво може да направи заявителя, ако възникне проблем?*

Могат да възникнат различни по характер проблеми във връзка със заявленията за достъп до официални документи. Така например, исканията в заявлението могат да бъдат отхвърлени изцяло или частично и заявителят може да обжалва отказа. Той има право да обжалва и при неспазването на предвидените срокове, както и ако сметне, че заявлението му не е разгледано задоволително.

ш *Съществува ли процедура за контрол? Има ли орган, който да осъществява наблюдение и надзор спрямо достъпа до официални документи?*

Да. В повечето държави съществува процедура за административно обжалване. След това заявителят трябва да има достъп до процедура за независим контрол – съдът или друг независим и безпристрастен орган, създаден по закон, за да наблюдава и контролира достъпа до официални документи (например, омбудсман, посредник или посреднически орган, специална комисия или парламентарен комисар; вж. Приложение II за някои национални органи).

В някои страни процедурата за административно обжалване се разглежда като задължителна междинна стъпка преди обжалването по съдебен ред или пред друг независим орган, който разглежда жалби.

Механизмът на независимия контрол трябва да бъде експедитивен и да не е свързан с големи разходи. Широката общественост трябва да е информирана за съществуването на такива процедури за контрол. В някои страни контролиращият орган може или сам да измени обжалваните решения на публичната институция, които смята, че не съответстват на действащото законодателство, или да задължи съответната публична институция да преразгледа своята позиция. Контролиращият орган може да даде задължителни указания за прилагането на закона, с които публичната институция е длъжна да се съобрази.

III. Действия, които публичните институции могат да предприемат, за да улеснят достъпа до официални документи

В този раздел се посочват примери от практиката на някои държави, които могат да бъдат полезни и за други страни.

1 *Да се гарантира правото на достъп до официални документи чрез националното законодателство и ефективното упражняване на практиките*

Защо?

Ако едно право не може да се упражнява на практика, самото му съществуване се поставя под въпрос. Предоставянето на широк достъп до официални документи на основата на равнопоставеността и чрез прилагането на ясно определени правила:

- дава възможност на обществеността да си състави ясна представа за състоянието на обществото, в което живее, и за органите, които го управляват, както и да формира критично становище на тази основа, което създава благоприятни условия за информирано участие на гражданите по въпроси от общ интерес;
- създава благоприятни условия за ефективна работа на администрацията и ѝ помага да отстоява моралния си облик, като избягва риска от корупция.

Как може да се постигне това?

Вътрешната организация на администрацията трябва да позволява лесен достъп до документи.

Документите трябва да се управляват ефективно, за да бъдат лесно достъпни.

При съхраняването и физическата безопасност на оригиналите, както и при унищожаването на официални документи, трябва да се спазват ясни правила – необходима е ефективна деловодна система. Липсата на такава не може да се използва като претекст за забавяне на достъпа или отхвърляне на заявления.

Публичните институции трябва да се стремят максимално добре да информират обществеността по въпросите и дейностите, за които отговарят. Добра практика в тази връзка е да се съставят описи или регистри на съхраняваните от тях документи, които да бъдат обществено достъпни. Това също би улеснило търсенето на документи, както от гражданите, така и от публичните институции. Работата, необходима за съставяне и актуализиране на описите и регистрите,

се компенсира с икономията на време и повишената ефективност на публичните институции.

Във всяка публична институция или, за предпочитане - във всеки неин отдел, може да се определи служител, който да отговаря за достъпа до официалните документи, съхранявани от съответната институция, да следи процеса и да подобрява обслужването на гражданите. Физическото отсъствие на този служител (например, поради болест или годишен отпуск) не може в никакъв случай да служи като оправдание за отказ да се предостави достъп.

Всяка публична институция може да определи място в сградата или помещението си, където гражданите да преглеждат поисканите от тях документи по съответния начин. Публичните институции следва да предвидят осигуряването на условия и средства за лесен достъп до документи.

2 Широко да се информира обществеността за правото на достъп до официални документи и за начина на неговото упражняване

Защо?

Защото твърде често обществеността не е запозната със своите права.

Как може да се постигне това?

Съществуват редица възможности като например:

- чрез широко разпространяване на този наръчник сред обществеността и неговото допълване с конкретен документ за особеностите в съответната страна, включително с текста на закона за достъп до официални документи или за свобода на информацията, ако има такъв;
- чрез публикуване на тази информация по електронен път (страници в Интернет);
- чрез създаване на документационни центрове.

В Приложение III е даден списък на някои неправителствени организации, които са особено активни в областта на достъпа до официални документи.

Независимият орган, който наблюдава или контролира достъпа до официални документи, също може да информира гражданите за техните права в тази област.

- 3 Да се гарантира, че служителите в държавната администрация са обучени как да изпълняват задълженията си във връзка с достъпа до официални документи

Служителите в администрацията се нуждаят от подходящо обучение да изпълняват задълженията си във връзка с достъпа до официални документи. Това не означава допълнително обременяване на публичните институции да обучават техните служители, а по-скоро трябва да ги насърчи да прилагат посочените по-горе мерки.

Защо?

Служителите в държавната администрация са първите, които установяват контакт с гражданите при достъпа до официални документи. Ето защо е важно те да бъдат информирани за своите задължения и за начина на тяхното изпълнение.

Обучението на служителите има първостепенно значение: всички те трябва да знаят, че достъпът до официалните документи е основният принцип, а непредоставянето е изключението.

Как може да се постигне това?

Може да се предвиди, например, следното:

- широко разпространяване на този наръчник след служителите в администрацията, допълнен с конкретен документ за особеностите в съответната страна;
- конкретно обучение по темата в рамките на общото обучение на служителите в администрацията (примерно, чрез лекции, практически занятия или подходящи издания), особено на тези, които най-често са в контакт с гражданите.

- 4 *Колкото е възможно повече информация да се разпространява и публикува активно, без да се изчаква гражданите да я потърсят*

Защо?

Това е в интерес на откритата и ефективна администрация.

Освен това, така се насърчава информираното участие на обществеността по въпроси от общ интерес (например, административни преписки по благоустройствени теми), което представлява важен фактор за демокрацията и ефективната администрация.

Публикуването на информация, още преди тя да е поискана, пестя времето на служителите, защото така няма да се налага да разглеждат заявления за достъп до тази информация.

Как може да се постигне това?

Очевидно публичните институции свободно могат да изберат най-подходящите средства за публикуване на информацията, в зависимост от случая:

- публикуване на информация в официалните издания, в Интернет или друго обществено достъпно средство. Създаването на страница в Интернет е несъмнено най-икономичният начин, чрез който публичните институции могат да предоставят официалните документи на максимално широки обществени кръгове;
- поставяне на документи на подходящи места, които са лесно достъпни за обществеността.

Критерий за подбора на официалните документи, които да бъдат активно разпространявани от публичните институции, може да бъде броят на заявленията за достъп до съответния документ. Ако един документ или тип документи се посочват често в заявленията, в интерес на публичната институция е да осигури лесен обществен достъп до тях. Това между другото обяснява защо е толкова важно да се води точна статистика на заявленията за достъп (например, брой заявления, най-често търсени документи по видове, основни мотиви за отказ).

Приложение I

СЪВЕТ НА ЕВРОПА КОМИТЕТ НА МИНИСТРИТЕ

Препоръка(2002)2

на Комитета на министрите към гържавите-членки относно достъпа до официални документи

(Приета от Комитета на министрите на 21.02.2002 г. на 784-то заседание на упълномощените представители на министрите)

Съветът на министрите съгласно Член 15б от Устава на Съвета на Европа,

Имайки предвид, че целта на Съвета на Европа е да постигне по-голямо единство между своите членове с оглед гарантирането и реализирането на идеалите и принципите, залегнали в общото им наследство;

С оглед по-конкретно разпоредбите на Чл. 19 от Всеобщата декларация за правата на човека, Чл.Чл. 6, 8 и 10 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи, Конвенцията на ООН за достъпа до информацията, участието на обществеността в процеса на вземане на решения и достъпа до правосъдие по екологични въпроси (приета в Орхус, Дания на 25.06.1998 г.) и Конвенцията за защита на лицата при автоматичната обработка на лични данни от 28.01.1981 г. (ETS No. 108); Декларацията за свободата на изразяването и информацията от 29.04.1982 г., както и Препоръка No. R (91) 10 относно съобщаването на трети лица на лични данни, съхранявани от обществени институции; Препоръка No. R (97) 18 относно защитата на личните данни, събирани и обработвани за статистически цели и Препоръка No. R (2000)13 за европейската политика на достъп до архивите;

Имайки предвид значението в плуралистичното демократично общество на прозрачността на публичната администрация и на наличието на информация по въпроси от обществен интерес;

Имайки предвид, че широкият достъп до официални документи на основата на равенството и в съответствие с ясни правила:

- дава възможност на гражданите да си съставят адекватна представа и да формират критично становище относно състоянието на обществото, в което живеят и органите, които ги управляват, като същевременно насърчава информираното участие на обществеността по въпроси от общ интерес;
- повишава ефективността и ефикасността на администрацията и спомага за утвърждаването на нейната почтеност, като предотвратява риска от корупция;
- допринася за утвърждаване легитимността на администрацията като служба в услуга на обществото и за укрепване на доверието на обществеността в публичните институции;

Имайки предвид, че държавите-членки трябва да положат максимални усилия за гарантиране на достъпа на гражданите до информацията в официалните документи при съответната закрила на другите им права и законни интереси;

Подчертавайки, че изброените по-долу принципи представляват минимален стандарт и трябва да се възприемат, без да нарушават националните закони и подзаконовите нормативни актове, които вече признават по-широки права на достъп до официални документи;

Имайки предвид, че докато настоящият акт се съсредоточава върху заявленията на отделни граждани за достъп до официални документи, публичните институции трябва да се ангажират с осъществяването на активна комуникационна политика с цел да представят на обществеността всяка информация, която се смята за полезна в едно прозрачно демократично общество,

Препоръчва на правителствата на държавите-членки да се ръководят в своето законодателство и в практиката си от посочените в настоящата препоръка принципи.

I. Определения

По смисъла на настоящата препоръка:
“публични институции” означава:

- правителството и администрацията на национално, регионално и местно равнище;
- физически или юридически лица, доколкото те изпълняват обществени функции или упражняват административни

правомощия съгласно разпоредбите на националното законодателство.

“Официални документи” означава всяка информация, която е записана в каквато и да е форма, създадена или получена и съхранявана от публичните институции и която е свързана с публични или административни функции, с изключение на документите в процес на подготовка.

II. Приложно поле

1. Настоящата препоръка се отнася само до официалните документи, съхранявани от публични институции. Държавите-членки обаче трябва да разгледат от гледна точка на националното си законодателство и практика доколко принципите на тази препоръка могат да се прилагат и към информацията, съхранявана от законодателните и съдебните органи.
2. Настоящата препоръка не нарушава правото на достъп или ограниченията на достъпа съгласно Конвенцията за защита на лицата при автоматичната обработка на лични данни.

III. Общи принципи на достъпа до официални документи

Държавите-членки са длъжни да гарантират правото на всеки при поискване да получи достъп до официални документи, съхранявани от публични институции. Този принцип се прилага без никаква дискриминация на каквото и да било основание, включително националност.

IV. Евентуални ограничения на достъпа до официални документи

1. Държавите-членки имат право да ограничат правото на достъп до официални документи. Ограниченията трябва да бъдат изброени точно в закон, да бъдат необходими в демократичното общество и да бъдат пропорционални на целта да се защитят:
 - i. националната сигурност, отбраната и международните отношения;
 - ii. обществената безопасност;

- iii. предотвратяването, разследването и съдебното преследване на престъпни деяния;
 - iv. личният живот и други законни частни интереси;
 - v. търговски и други икономически интереси – както частни, така и държавни;
 - vi. равнопоставеността на страните в съдебното производство;
 - vii. природата;
 - viii. проверките, контрола и надзора от страна на публичните институции;
 - ix. икономическата, паричната и валутната политика на държавата;
 - x. поверителността на обсъжданията в рамките на дадена публична институция или между институциите по време на вътрешната подготовка на въпроса.
2. Достъпът до документ може да се откаже, ако разкриването на информацията, съдържаща се в официалния документ, ще навреди или може да навреди на посочените в ал. 1 интереси, освен ако не съществува надделяващ обществен интерес от нейното разкриване.
 3. Държавите-членки трябва да разгледат въпроса за определяне на срокове, след изтичането на които ограниченията по ал. 1 не се прилагат.

V. Заявления за достъп до официални документи

1. От подателите на заявления за достъп до официален документ не се изисква да посочват причини за достъпа до официалния документ.
2. Формалностите във връзка със заявленията трябва да бъдат сведени до минимум.

VI. Разглеждане на заявленията за достъп до официални документи

1. Заявлението за достъп до официален документ трябва да се разглежда от публичната институция, която съхранява документа.
2. Заявленията за достъп до официални документи трябва да се третират равнопоставено.
3. Заявленията за достъп до официален документ трябва да се разглеждат без отлагане. Решението трябва да се

вземе, съобщи и изпълни в срока, който може да е определен предварително.

4. Ако публичната институция не разполага с искания официален документ, тя трябва, по възможност, да насочи заявителя до компетентната обществена институция.
5. Публичната институция трябва да помогне на заявителя, доколкото е възможно, да идентифицира искания официален документ, но институцията няма задължението да удовлетвори заявлението, ако документът не може да бъде идентифициран.
6. Заявление за достъп до официален документ може да бъде отхвърлено, ако е явно неоснователно.
7. Публична институция, която отказва достъп до официален документ изцяло или частично, е длъжна да мотивира отказа.

VII. Форми на достъп до официални документи

1. Когато осигурява достъп до официален документ, публичната институция трябва да допусне преглед на оригинала или да предостави копие от него, като взема предвид, доколкото е възможно, изразеното от заявителя предпочитание.
2. Ако към част от информацията в официалния документ се отнася някакво ограничение, публичната институция, въпреки това, трябва да осигури достъп до останалата информация, съдържаща се в документа. Всички пропуснати места трябва да бъдат ясно обозначени. Ако обаче частичният вариант на документа е подвеждащ или безсмислен, достъпът трябва да се откаже.
3. Публичните институции могат да осигурят достъп до официален документ, като насочат заявителя до лесно достъпни алтернативни източници.

VIII. Такси за достъп до официални документи

1. Справките с оригиналните официални документи на място по принцип трябва да бъдат безплатни.
2. От заявителя може да се иска такса за копие от официалния документ, която трябва да бъде в разумен размер и да не надхвърля фактическите разходи на публичната институция в тази връзка.

IX. Процедура за обжалване

1. Заявител, чието заявление за достъп до официален документ е отхвърлено частично или изцяло, оставено е без разглеждане или не е разгледано в срока, посочен в Принцип VI.3, има право да обжалва в съда или друг независим и безпристрастен орган, определен със закон.
2. Заявителят винаги трябва да има достъп до експедитивна и икономична процедура за обжалване, която предполага или преразглеждане от държавния орган, или обжалване съгласно предходната алинея 1.

X. Допълнителни мерки

1. Държавите-членки трябва да предприемат необходимите мерки, за да:
 - i. информират гражданите относно правото им на достъп до официални документи и начина на упражняване на това право;
 - ii. гарантират обучението на служителите в държавната администрация във връзка с техните задължения по отношение упражняването на това право;
 - iii. гарантират на заявителите упражняването на техните права.
2. За целта публичните институции по-конкретно трябва да:
 - i. управляват документацията си ефективно, така че тя да бъде лесно достъпна;
 - ii. прилагат ясни и установени правила за запазване и унищожаване на документите;
 - iii. предоставят информация за въпросите или дейностите, за които отговарят, доколкото е възможно, примерно, чрез съставяне на списъци или регистри на съхраняваните от тях документи.

XI. Предоставяне на информация по инициатива на публичните институции

Публичните институции трябва по своя инициатива, и когато това е уместно, да предприемат необходимите мерки за предоставяне на съхраняваната от тях информация, когато предоставянето ѝ е в интерес на засилването на прозрачността на държавната администрация или насърчава информираното участие на гражданите във въпроси от обществен интерес.

Приложение II

Публични институции, компетентни в достъпа до официални документи

Това приложение не претендира да бъде завършен списък. В същото време, ако не е определена отделна организация на национално ниво, отговорна за достъпа до официални документи, това не означава, че за същата държава липсва съответна процедура за достъп до официални документи.

■ Белгия

Комисия по документите

Belgium

Commission d'accès aux documents (Commission on documents)

Ministere de l'Interieur

Rue de Louvain,

1 B-1000 Brussels

Tel: +32 2 50 02 548

(Съществуват други комисии по достъп и институции за административни искове в Белгия на регионално и общинско ниво, които не могат да бъдат подробно представени в настоящия наръчник.)

■ Босна и Херцеговина

Институция Омбудсман

Bosnia Herzegovina

Institucija Ombudsmana

Valtera Perica 15

71000 Sarajevo

Tel: +387 33 211-392; 211-393

Fax: +387 33 653-461

E-mail: ombudfbh@bih.net.ba

■ Република Хърватска

Офис Омбудсман

Croatia

Office of Ombudsman

Ante Klarić

Opaticka 4/II, HR-10 000 Zagreb

Tel: +385 1 48 51 855

Fax: +385 1 63 03 014

E-mail: ombucman@zg.hinet.hr

■ Чешка република

Служба обществена защита на правата

Czech Republic

Kancelar veřejného ochrance práv (The Public Guardian of Rights Office)

Udolní 39

602 00 Brno

Tel: +420 542 542 111

Fax: +420542 542 112

E-mail: kancelar@ochrance.cz

■ Естония

Инспекторат за защита на данните

Estonia

Inspektsioon (Data Protection Inspectorate)

Vaike-Ameerika 19 Tallinn 10129

Tel: +372 62 74 135

Fax: +372 62 74 137

E-mail: info@dp.gov.ee

Web site: www.dp.gov.ee

■ Франция

Комисия за достъп до административни документи

France

Commission d'accès aux documents

(Commission of access to administrative documents) (CADA) 35, rue Saint-Dominique

75700 Paris 07 SP

Tel: +33 1 42 75 79 99

Fax: +33 1 42 75 80 70

E-mail: cada@cada.fr

Web site: www.cada.fr

Германия

Комисия за защита на данните и свобода на информацията, област Берлин

Germany Berlin
Berliner Beauftragter für Daten-
schutz und Informationsfreiheit
An der Urania 4-10
D-10787 Berlin
Tel: +49 30 13889 0
Fax: +49 30 215 50 50
E-mail: mailbox@datenschutz-berlin.de
Web site: www.informationsfreiheit.de/
www.datenschutz-berlin.de/

Германия, Комисия за защита на личните данни и достъп до информация, област Бранденбург

Brandenburg
Landesbeauftragte für den Daten-
schutz und für das Recht auf
Akteneinsicht
Stahnsdorfer Damm 77, Haus 2
D-1453 2 Kleinmachnow
Tel: +49 (0)33203 356 20
Fax: +49 (0)33203 356 49
E-mail: poststelle@lda.brandenburg.de
Web site: www.lda.brandenburg.de/

Германия, Независим център за защита на личната неприкосновеност, област Шлезвиг-Холщайн

Schleswig-Holstein
Unabhängiges Landeszentrum für
Datenschutz Schleswig-Holstein
Holstenstr. 98 D-24103 Kiel
Postfach 71 16, 24171 Kiel
Tel: +49 (0)431 988 1200
Fax: +49 (0)431 988 1223
E-mail:
mail@datenschutzzentrum.de
Web site:
www.datenschutzzentrum.de/
informationsfreiheit/

Германия, Комисия за защита на личните данни и свободата на информация, област Северен Рейн - Вестфалия

North Rhine-Westphalia
Landesbeauftragte für Datenschutz
und Informationsfreiheit
Nordrhein-Westfalen
Reichsstr. 43, D-40217 Düsseldorf
Postfach 20 04 44, 40102 Düsseldorf
Tel: +49 (0)211 38424 0
Fax: +49 (0)211 38424 10
E-mail: poststelle@ldi.nrw.de
Web site: www.ldi.nrw.de/

Унгария

Комисия за защита на личните данни и свободата на информация

Hungary
Adatvedelmi Biztos
Nador u. 22
1051 Budapest
Tel: +36 1 47 57 186
Fax: +36 1 269 3541
E-mail: adatved@obh.hu
Web site: www.obh.hu/adatved/
indexek/

Исландия

Комитет по информация

Iceland
Urskurdarnefnd urn upplýsingamal
Prime Minister's Office
IS-150 Reykjavik
Tel : +354 545 8400
Fax : +354 562 4014
Web site:
http://forsaetisraduneyti.is/interpro/
for/for.nsf/pages/ursk0001/

Ирландия

Служба на информационния комисариат

Ireland

Office of the Information
Commissioner

18 Lower Leeson Street
Dublin 2

Tel: +353 1 6395689

Fax: +353 1 6610570

Tel: +353 1 639 56 89

E-mail: foi@ombudsman.gov.ie

Web site: www.oic.ie/

Литва

Комисия по главните административни въпроси

Lithuania

Vyriausioji administracinio gincu komisija

Vilnius st. 27

Tel: +370 5 2684 050

Fax: +370 5 2684051

E-mail: info@vagk.lt

Web site: www.vagk.lt/

Молдова

Център за правата на човека (Служба Омбудсман)

Moldova

Centre for Human Rights
(Ombudsman's Office)

Str. Sfatul Tarii nr.16

MD-2012 Chisinau

Tel: +37322 234 800; 245 094

Fax: +37322 225 442

E-mail: cpdom@moldova.md

Норвегия

Парламентарен Омбудсман за публична администрация

Norway

Stortingets Ombudsman for
Forvaltningen

(Sivilombudsmannen)

P.O. Box 3 Sentrum

N - 0101 Oslo

Tel: +47 22 82 85 00

Or: +47 800 80 039 (Freephone)

Fax: +47 22 82 85 11

E-mail:

post@sivilombudsmannen.no

Web site:

www.sivilombudsmannen.no/

sivilombudsmannen.html/

Португалия

Комисия за достъп до административни документи

Portugal

Comissao de Acesso aos

Documentos Administrativos Rua
de S. Bento, n° 148-2°

1200-821 Lisboa

Tel: +351 213 933 570

Fax: .+ 351 213955383

E-mail: cada@mail.telepac.pt

Web site: www.cadad.pt/

Руска федерация

Секретариат Омбудсман

Russian Federation

Ombudsman Secretariat

Mysnitskaya st. 47

Moscow 103084

Tel: +95 207 39 86 / 207 3969

Fax: +95 207 39 77

Web site: [www.ombudsman.gov.ru/
office/office.htm/](http://www.ombudsman.gov.ru/office/office.htm/)

Великобритания

Информационен Комисариат

United Kingdom
Information Commissioner Wycliffe
House Water Lane Wilmslow
Cheshire SK9 5AF
Tel: +44 1625 545 745
Fax: +44 1625 524 510
E-mail: mail@ico.gsi.gov.uk
Web site:
www.informationcommissioner.gov.uk/

Шотландски информационен център

Scottish Information Officer
Kinburn Castle
Doubledykes Road
St. Andrews Fife,
KY169DS
Tel: +44 1334464610
Fax: +44 1334 464 611
E-mail:
enquiries@itspublicknowledge.info
Web site:
www.itspublicknowledge.info

Канада

Комисия за достъп до информация, Квебек

Canada (Quebec)
Commission d'accès aux
informations du Quebec
(Commission of Access to
Information of Quebec)
575 rue St-Amable, bureau 1.10
Quebec G1R2G4
Tel: +1 (418) 528 7741
Fax: +1 (418) 529 7741
Web site: www.cai.gouv.qc.ca/

Приложение III

Неправителствени организации (НПО), активни в областта на достъпа до официални документи

1. Международни НПО

Артикъл XIX

Article XIX
Lancaster House
33 Islington High Street
London N1 9LH
United Kingdom
Tel: +44 20 7278 9292
Fax: +44 20 7713 1356
Web site: www.article19.org/

Международна потребителска служба за развиващи се икономики и икономики в преход

Consumers' International Office
for Developed and Transition
Economies
24 Highbury Crescent London N5
1RX United Kingdom
Tel: +44 207 226 6663
Fax: +44 207 354 0607 E-mail:
consint@consint.org Web site:
www.consumersinternational.org

Европейска журналистическа федерация

European Federation of
Journalists (EFJ)
Nuckarsv. 10
FIN-00730 Helsinki
Finland
Tel: +358 9 12531
Fax: +358 9 642930
E-mail: efj@ifj.org
Web site: www.ifj-europe.org/

Международна журналис- тическа федерация

International Federation of
Journalists (IFJ)
Residence Palace
RuedelaLoi 155
B-1040Bruxelles
Belgium
Tel: +32 2 235 22 00
Fax: +32223522 19
E-mail: ifj@ifj.org
Web site: www.ifj.org/

Отворено общество, Инициатива Правосъдие

Open Society Justice Initiative
H-1397 Budapest
P.O. Box 519
Hungary
Tel.: +36 1 327 3102;
+36 1 327 3113
Fax: +36 1 327 3103
E-mail:
justiceinitiative@sorosny.org
Web site:
www.justiceinitiative.org/

Прайвъси интернешънъл

Privacy International 2nd Floor,
Lancaster House 33 Islington
High Street London N1 9LH
United Kingdom Tel: +44 7947
778 247 E-mail:
privacyint@privacy.org Web site:
www.privacyinternational.org/
Statewatch
POBox 1516
London N16 OEW
United Kingdom
Tel: +44 208 802 1882
Fax: +44 208 880 1727
E-mail: office@statewatch.org
Web site: www.statewatch.org/

Прозрачност без граници
Transparency International
Otto-Suhr-Allee 97/99
10585 Berlin
Germany
Tel: +49 30 343 8200
Fax: +493034703912
E-mail: ti@transparency.org
Web site: www.transparency.org/

Световна журналистическа асоциация
World Association of
Newspapers
(WAN)
25 rue d'Astorg
75008 Paris
France
Tel: +33 1 47 42 85 00
Fax: +33 1 47 42 49 48
E-mail: secretariat@wan.asso.fr
Web site: www.wan-press.org/

2. Регионални НПО

Армения
Институт за гражданско общество
Armenia
Civil Society Institute, Armenia
ISParazyan str., 46
Yerevan, 375012
Tel: +374 9 40 36 09
E-mail: csdu@csdu.am
Web site: www.csi.am/

Freedom of Information Center
2 Mashtots Ave., Apt. 40
Yerevan
Tel: +374 1 523571
Mobile: +374 9 407836
E-mail: shushan@hetq.am
Web site: www.hetq.am/

Босна и Херцеговина
Център за свободен достъп до информация
Bosnia and Herzegovina
Centar za Slobodan pristup
informacijama
Ferhadija 27/11
71000 Sarajevo
Tel: +387 033 238 651
Fax: +387 033 238 652
E-mail: Itilney@ceeli.ba;
akrehic@team.ba

България
Програма гостъп до информация
бул. "В.Левски" №76
София 1000
тел./факс: (02) 988 50 62,
(02) 986 77 09
E-mail: office@aip-bg.org
Web site: www.aip-bg.org

Чехия
Отворено общество
Czech Republic
Otevrena spolecnost, o.p.s -
Open society, b.a.
Seifertova 47, 130 00
Praha 3
Tel: +420-2 22 54 09 79
Fax: +420-2 22 54 09 78
E-mail: informace@otevrete.cz
Web site: www.otevrete.cz/

Македония
Про Медия
"The Former Yugoslav Republic
of Macedonia"
Pro Media
ul. "8-mi mart" br. 13.
1000 Skopje
Tel/Fax: +389 2 221 633
E-mail: mbklime@ukim.edu.mk

Грузия

Институт за свобода

Georgia
Liberty Institute
Griboedov Str. # 23
Tbilisi 0146
Tel: +995 32 936615; 939154;
936784
E-mail: levanrami@liberty.ge

Латвия

Прозрачност без граници

Latvia
Transparency International
(Delna)
Gertrudes street 34-5
Riga, LV-1011
Tel: +371 750 64 54
Fax: +371 750 64 55
Mobile: +371 928 47 07
E-mail: TI@delna.lv
Web site: www.delna.lv/

Молдова

**Център за насърчаване на
свободата на изразяване и
на достъпа до информация**

Moldova
Freedom of Expression and
Access to Information Promotion
Centre Box. Nr. 255
Chisinau MD 2012
Tel/Fax: +373 2 27 81 55
Mobile: +373 2 91 678 20
E-mail: acces@moldtelecom.md
Web site:
www.acces-info.org.md/;
www.lexacces.org.md/

Международен

журналистически център

Independent Journalism Center
(LJC)
Str. Sciusev #53,
MD-2012 Chisinau
Tel. +373 2 213652; 227539
Fax: +373 2 226681
E-mail: ijcnews@ijc.iatp.md
Web site : ijc.iatp.md/

Норвегия

Норвежка Прес Асоциация

Norway
Norsk Presseforbund
Radhusgatan 17
Postboks 46 Sentrum
N-0101 Oslo
Tel: +47 22 40 50 40
Fax: +47 22 40 50 55
E-mail:
presseforbundet@np-nr.no

Румъния

**Център за независима
журналистика**

Romania
Central Pentru Jurnalism
Independent
Str. Bibescu Voda nr. 18, FT 2
Ap. 4-6, Sector 4
70528 Bucarest
Tel: +4021 335 62 00; 335 62 25
Fax: +4021 335 62 97

Руска федерация

**Прозрачност без граници–
Русия, Център Анти-
корупция, Изследвания и
Инициатива**

Russian Federation
Transparency International -
Russia, Centre for Anti-corruption
Research and Initiative ,
Moscow 109189
6 Nickoloyamskaya st.
E-mail: foi@transparency.org.ru

■ Сърбия и Черна гора,
**Адвокатски комитет по
правата на човека**
Serbia and Montenegro
Lawyers' Committee for Human
Rights - YUCOM
Tel: +381 11 3244540;
+381113245960
Fax: +381 11 3344235
E-mail: yulaw03@eunetyu
Web site: www.yucom.org.yu/

**Програма свободен достъп
до информация – Черна гора**
Free Access Information
Program-Montenegro (FAIP-MN)
Pariske Komune St. 7/29/7
81000 Podgorica - Crna Gora
Tel: +381 69 064 555
Fax: +381 81 241 235
E-mail: faip@cg.yu
Web site: www.faipmn.org/

■ Словакия
**Гражданска и демократична
асоциация**
Slovakia
Citizen and Democracy
Association Obcan a demokracia
Dobrovicova 13
811 09 Bratislava
Tel: +421 2 5292 0426
Fax +421 2 5292 5568
E-mail: wilfling@changenet.sk
Web site:
www.changenet.sk/mrgs

■ Великобритания
**Кампания за свобода на
информацията**
United Kingdom
The Campaign for Freedom of
Information
Suite 102, 16 Baldwin Gardens
London EC IN 7RJ
Tel: +44 20 7831 7477
Fax: +44 20 7831 7461
E-mail: admin@cfoi.demon.co.uk
Web site: www.cfoi.org.uk/

Публикувани като част от проекта ”Работещи демократични институции”

За равновесие между половете (2002)
Going for gender balance (2002)
ISBN 92-871-4901-1

**Индивидуални изборителни права
на жените – демократично условие (2002)**
Women's individual voting right - a democratic requirement (2002)
ISBN 92-871-5040-0

**Най-прекият път до демокрацията – Съветът на Европа
и информационното общество**
Highway to democracy—the Council of Europe
and the information society (2003)
ISBN 92-871-5137-7

Охранявайки пазача – Съветът на Европа и медиите (2003)
Guarding the watchdog
- the Council of Europe and the media (2003)
ISBN 92-871-5249-7

**Продуктите на пола - Съветът на Европа и участието
на жените в политическия живот**
Genderware - the Council of Europe and the participation
of women in political life
(2003)
ISBN 92-871-5343-4

За поръчки:
<http://book.coe.int>
E-mail: publishing@coe.int

За повече информация по
комплексния проект
”Работещи демократични институции”
Виж: <http://www.coe.int/democracy>